

Задорожний З.-М. В.,
д.е.н., професор,
проректор з наукової роботи,
Тернопільський національний економічний університет

УПРАВЛІНСЬКА ЗВІТНІСТЬ ТА ЇЇ СКЛАДОВІ

Розвиток світової та вітчизняної економіки ставлять нові вимоги до інформації щодо діяльності суб'єктів господарювання. Зовнішній інвестор, перш ніж вкладати кошти у певне підприємство, хоче мати детальну інформацію про його фінансовий стан, щоб прорахувати всі можливі ризики і майбутню ефективність інвестицій. Власники підприємств, які не є їх менеджерами, зацікавлені у правдивості інформації щодо фінансових результатів, сум нарахованих дивідендів, ефективності ведення бізнесу. Адміністрація підприємств, у свою чергу, ставить певні вимоги до керівників структурних підрозділів та бухгалтерії щодо достовірності, повноти, якості та об'єктивності інформації про діяльність як підприємства загалом так і окремих центрів відповідальності.

Крім вищеперерахованих користувачами бухгалтерського та інших видів облікує ще безліч різних інституцій (фіскальні та інші контролюючі органи, банківські установи, пенсійний фонд, акціонери тощо). Основним джерелом необхідної для користувачів інформації є облікова звітність.

Проблемним питанням облікової звітності присвячені статті таких науковців як М.І.Бондар[1], Ф.Ф.Бутинець[2], С.Ф.Голов[3], Т.В.Давидюк[4], К.Друрі[5], С.А.Кузнецова[6], П.О.Куцик[7], Л.В.Нападовська[8], В.Ф.Палій[9], М.М.Шигун[10] та інші. Однак, ще багато з цих питань залишилися невирішеними. Особливо це стосується сутності та структури нефінансової, інтегрованої, внутрішньогосподарської та управлінської звітностей.

В науковій літературі часто можна зустріти думку, що кожному виду обліку відповідає звітність назва якої в свою чергу, відповідає назві цього обліку. Наприклад, дані статистичного обліку узагальнюються у статистичній звітності, податкових розрахунків - у податковій звітності, фінансового – у фінансовій звітності, внутрішньогосподарського (управлінського) – у внутрішньогосподарській звітності. Якщо по перших двох видах звітності дискусійних питань мало, то по двох останніх та інших видах звітності цього сказати не можна.

Зокрема, відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» на вітчизняних підприємствах повинен використовуватися термін «бухгалтерський облік», а не «фінансовий облік». Щодо внутрішньогосподарської, то її теж часто називають внутрішньою, внутріфірмінною, внутрікорпоративною, управлінською. Нефінансового обліку, який би відповідав нефінансовій звітності, не існує.

Теж саме, хоча і з деякими зауваженнями, можна сказати і про наявність інтегрованого обліку.

Єдиної узагальнюючої назви звітності яка б відповідала всім видам обліку і не тільки, немає. Противники цього твердження можуть сказати, що є термін «облікова звітність», яка б повинна в себе включати фінансову, внутрішньогосподарську, статистичну та податкову. Але тоді виникає питання щодо віднесення до цієї звітності інтегрованої та нефінансової, крім облікової інформації є ще дані інших економічних служб підприємства.

На нашу думку, найбільш вдалою у цьому плані могла б бути «управлінська звітність». Це твердження, в першу чергу, пояснюється тим, що інформація всіх видів звітностей використовується відповідними користувачами в процесі прийняття ними управлінських рішень. Взаємозв'язок між видами звітності з урахуванням вищезазначеної пропозиції відображена на рис. 1.

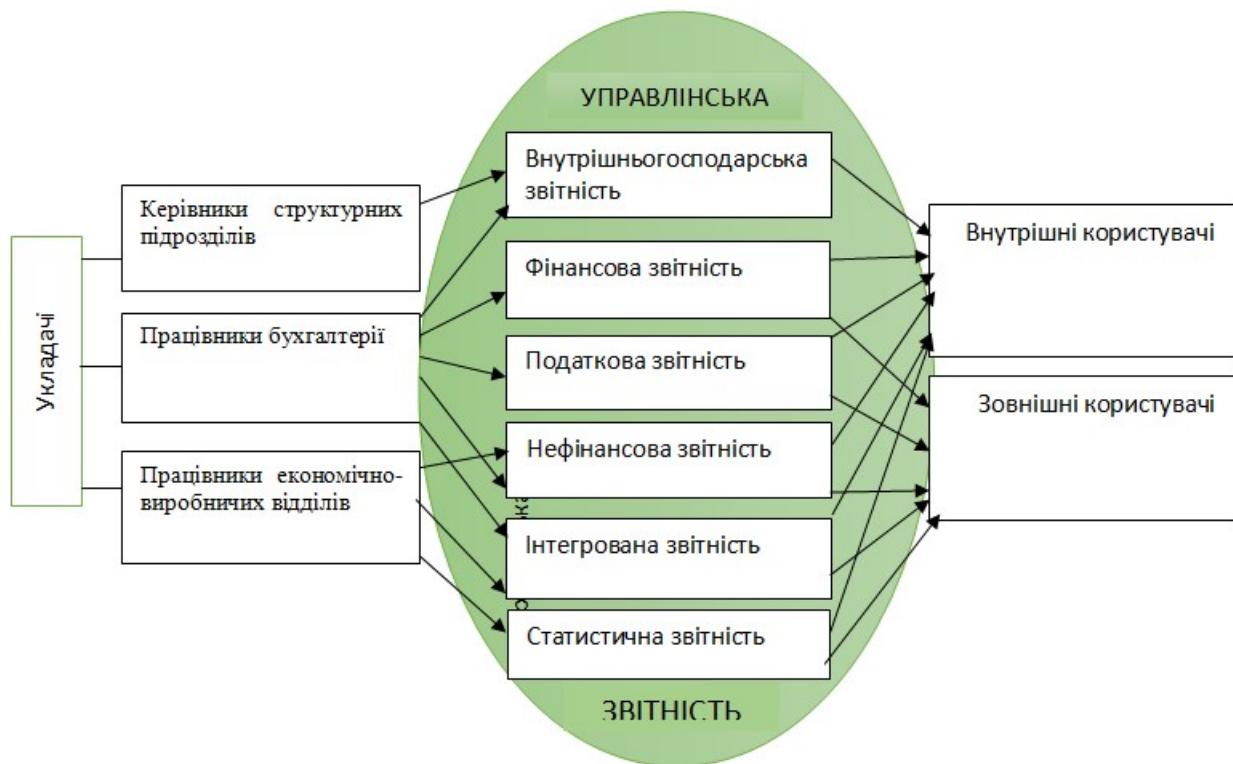

Рис. 1. Взаємозв'язок між видами звітності, її укладачами та користувачами

Із рис. 1 видно, що до управлінської звітності пропонується відносити внутрішньогосподарську, фінансову, податкову, нефінансову, інтегровану та статистичну звітності. Наявність такого роду узагальнюючої назви дозволить покращити інформаційний категорійний апарат, який би був зрозумілим всім користувачами звітної інформації.

Література

1. Бондар М.І. Внутрішньогосподарський (управлінський) облік в управлінні підприємницькою діяльністю /М.І Бондар. // Міжнародний збірник наукових праць. – Вип. 2 (17). – С. 16-18.
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський управлінський облік: підруч. Для студентів спеціальності 7.050.106 «Облік і аудит вищих навчальних закладів» / Ф.Ф. Бутинець, Т.М. Малюга, Л.В. Чижевська за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир, 2004. – 564 с.
3. Голов С.Ф. Теорія багатоцільового бухгалтерського обліку / С.Ф. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2011. – №4. – С. 3-13.
4. Давидюк Т.В. Роль управлінського обліку в формуванні нефінансової та інтегрованої звітності / Т.В. Давидюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPIPress/22544/1/Davydiuk_Rol_upravlinskoho_2016.pdf–С. 49-52.
5. Druri K.Upravlencheski yuchet dlya biznesresheniy:[Management Accounting for Business Decisions: Translated from English].Moscow: YUNITI
6. Кузнєцова С.А. Управлінська бухгалтерська звітність: проблеми створення / С.А. Кузнєцова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – №11. – С. 15-24.
7. Куцик П.О. Сучасне трактування, склад і особливості формування управлінської звітності підприємства / П.О. Куцик // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2014. - № 797. - С. 248-254.
8. Нападовська Л.В. Управлінський облік: підруч. / Л.В. Нападовська. – К. Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. – 648 с.
9. Палий В.Ф. Управленческий учет издержек и доходов с элементами финансового учета / В.Ф. Палий. – М.: ИНФРА. – М. – 2006. – 279 с.
10. Шигун М.М. Види звітності підприємств: підходи до їх класифікації / М.М. Шигун, В.О. Іваненко // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю та аналізу: міжн. зб. наук. праць ЖДТУ; 2008. – Вип. 5 (12). – С. 432-443.